

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

Projekti **Maaselän tuulivoimapuiston osayleiskaava**
Projekti nro **1510081682**
Asiakirjatyyppi **Palauteraportti, luonnosvaihe**
Päivämäärä **21.5.2025**
Laatija **Heta Tuunanen, Elina Salo-Miilumäki, Antti Rissanen**

**KOOSTE SAAPUNEESTA PALAUTTEESTA JA NIIHIN LAADITUT
VASTAUKSET**

1.	LAUSUNNOT	2
1.1	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	2
1.2	Pohjois-Pohjanmaan liitto	9
1.3	Luonnonvarakeskus	14
1.4	Ilmatieteen laitos	15
1.5	Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö	16
1.6	Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologia	16
1.7	Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos	17
1.8	Telia Finland Oy	18
1.9	Digita	18
1.10	Fingrid Oyj	20
1.11	Suomen Erillisverkot Oy	20

1. LAUSUNNOT

1.1 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Lausunto 3.2.2025	Vastine
<u>Kasvillisuus ja luontotyytit</u> Kaavamerkinnot eivät saa olla päällekkäin kuten on piirretty voimala 13 ja luo-kohteen (valkohedokki-esiintymä) osalta. Valkohedokki on luonnonsuojelulain 69 §:n nojalla rauhoitettu kasvilaji, jonka hävittäminen on luonnonsuojelulain 74 §:n mukaisesti kielletty. Rauhoitetun lajin esiintymää tulee jättää rakentamista osoittavan kaavamerkinnot ulkopuolelle ja on varmistettava, että siihen ei kohdistu välillisiä vaikutuksia suunnitellusta voimalapaikan rakentamistoimista. Muussa tapauksessa on haettava luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen lupa 74 §:n rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen. Kasvillisuus- ja luontoselvityksen tulosten perusteella rajatut arvokkaat luontokohteet on luokiteltu LUOPAS-oppaan arvoluokitussysteemin mukaisesti ja esitetty kaavaselostuksen kuvassa 4-18. ELY-keskus pitää tätä esitystapaa selkeänä ja toimivana. Liitteessä 6 esitetty luontoselvitysten koostekartta on epäselvä etenkin luontotyyppien osalta. Luontoselvityksessä käytetyt tuulivoimala-alueiden laajuudet eivät vastaa kaavan selvästi suurempia tuulivoimala-alueita. Kaavaselostuksessa esitetään, että uhanalaisille suoluontotyypeille tai soiden vesitasapainolle ei arvioida kohdistuvan kielteisiä vaikutuksia kaavasta välissä jo olevan ojituksen vuoksi. ELY-keskus tuo esille, että kaavan mukainen tuulivoimala-alue 5 ei karttatarkastelun perusteella rajoitu ojaan vaan ulottuu sitä kauemmaksi luontoarvokohteeksi tunnistetulle suolle. Epävarmuutta tuo lisäksi, ettei selostuksessa ole esitetty tarkempaa tietoa tuulivoimala-alueiden vaikutusmekanismeista. Myöskään tuulivoimala-alueen T5 rajoittuvan suoalueen luontotyypeistä, niiden luonnontilaisuudesta, uhanalaisuudesta ja mahdollisesti huomioitavasta kasvilajistosta ym. ei ole esitetty tarkempaa tietoa. ELY-keskus toteaa, että voimalan T5 osalta vaikutustenarviointi on täydennettävä.	Ennen kaavan hyväksymistä varmistetaan kasvin esiintymä maastokäynnillä kesällä 2025. Ennen hyväksymiskäsittelyä haetaan tarvittaessa luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen lupa 74 §:n rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen valkohedokkihavainnon siirtämiseen tai hävittämiseen. Liitteessä 6 esitettyä luontoselvitysten koostekarttaa pyritään selkeyttämään. Luontoselvitykset on kohdistettu suunnitelluille rakentamisen alueille. Tuulivoimala-alueita tarkistetaan maastokäynnillä maastokaudella 2025 siten, että kasvillisuusselvitykset kattavat kaavan tv-alueet ja tv-rak -alueet. Mahdolliset löydökset huomioidaan jatkosuunnittelussa ja tarvittaessa kaavaratkaisussa ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä. Kaavan vaikutusten arviointia täydennetään tarkentamalla tuulivoimala-alueen T5 rakentamisen vaikutuksista sen viereiseen luonnontilaisen kaltaiseen suoalueeseen. Selostukseen lisätään tarkemmin tietoa tuulivoimaloiden rakentamisen vaikutusmekanismeista suon vesitasapainoon. Kaavan tuulivoimala-alue (tv-1) T5 ulottuu suoalueelle, mutta käytännössä rakentaminen ei ulotu ojan toiselle puolelle. Voimaloiden kaikkien rakenteiden tulee sijoittua tv-alueelle, joten ainoastaan voimalan lapojen pyyhkäisyala, ja näin ollen tv-alue, ulottuu ojan toiselle puolelle.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEeseen**

Kaavaselostuksen vaikutustenarvioinnissa todetaan, että voimaloiden rakentamisalueet sijoittuvat usein ojittamattomien suolaikkujen tai laajempien soiden lähialueelle, joilla ravinteiden ja kiintoaineiden pääsyä rakentamisalueilta soille rajoittavat niiden välissä sijaitsevat metsäojat, tieojat ja uudet kaivettavat ojat. ELY-keskus toteaa, että uusien kaivettavien ojien ja hankkeen yhteydessä mahdollisesti parannettavien ojien hydrologiset vaikutukset (kuivatusvaikutus) siihen vaikutustyyppiin herkille luontotyypeille eli esim. luontoarvokohteiksi tunnistetuille soille on arvioitava. ELY-keskus muistuttaa yleisesti, että luontoselvitysten tulisi ulottaa aina myös suunniteltujen tuulivoimapaikkojen lähiympäristöön sijoittuviin luontoarvokohteisiin, jotta saadaan riittävää tietoa vaikutustenarviointia varten. Suunniteltujen rakenteiden vaikutusalueella on syytä tehdä vaikutustenarviointi luontotyyppitasolla ja selvityksessä on huomioitava myös uhanalainen tai muutoin suojellisesti huomioitava kasvilajisto. Kaavaselostuksessa esitetty väite, että alueella ei sijaitse uhanalaisten putkilokasvilajien esiintymiä on aika rohkea huomioiden, että maast selvityksiä ei ole tehty kattavasti koko hankealueelle. Jonkinlaista varmuutta uhanalaisten lajien esiintymisestä on pelkästään maast selvitettyjen osa-alueiden osalta. Kaavaselostuksen kohdassa 4.7.1. sekoitetaan osin luontotyyppi ja suoyhdistymätyppi käsitettä.	Korjataan vaikutusten arvioinnin kappaleen 10.6 <i>Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin</i> lausetta "...rakentamisalueet sijoittuvat usein <u>ojittamattomien</u> suolaikkujen tai laajempien soiden lähialueille..." oikeaan muotoon "...rakentamisalueet sijoittuvat usein <u>ojitettujen</u> suolaikkujen tai laajempien soiden lähialueille...". Voimalapaikkojen välittömässä ympäristössä ei sijaitse sellaisia luontotyyppisiä, joihin aiheutuisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia voimalapaikkojen ympärille tai parannettavien tai uusien teiden varteen rakennettavista tai parannettavista uomista pl. voimalapaikka 5. Voimalan 5 osalta vaikutusten arviointia voimalan ja tien rakentamisen vaikutuksista suoalueeseen täydennetään kaavaselostukseen. Rakentamisen aikaiset pinta- ja pohjavesivaikutukset on kuvattu selostuksen kappaleissa 10.10 Vaikutukset pintavesiin ja 10.11 Vaikutukset pohjavesiin. Tarkastelualueena luontoselvitysten kohdistamisessa on ollut kaava-alueen raja, jolta on pyritty tunnistamaan arvokohteet. Maast selvitysten tarkastelu- ja arvokohteiden rajaaminen on kuvattu luontoselvitysraportin menetelmissä. Kasvillisuus selvityksessä on selvitetty suunnitellut rakentamisalueet (voimalapaikat ja parannettava tiestö). Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysalueita tullaan täydentämään maastokaudella 2025. Korjataan muotoilu kaavaselostukseen: selvitysalueilla. Tarkennetaan kaavaselostusta.
<u>Suurpedot</u> ELY-keskus katsoo, että hankealueen suurpetotilanteen selvittämiseksi vuonna 2024 tehdyt toimenpiteet antavat vain rajallisen käsityksen alueen merkityksestä eri suurpetolajeille. Ensinnäkin lumijälkilaskenta ei juurikaan kerro määrätyn alueen merkityksestä kesäaikaisena elinympäristönä, ja karhun esiintymisen selvittämiseen menetelmä ei sovi lainkaan. Petoyhdyshenkilöverkoston tallentamiin havaintotietoihin perustuvan Luonnonvarakeskuksen avoimen tietokannan suhteen puolestaan on syytä tiedostaa, että kertyvien havaintojen määrä on riippuvainen	Merkittään tiedoksi.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

petokannan lisäksi myös alueella toimivien petoyhdyshenkilöiden aktiivisuudesta, joka tyypillisesti vaihtelee sekä ajallisesti että paikallisesti. Havaintoja kertyy yleisesti hankealueen tapaiselta harvaan asutulta alueelta etenkin lumettomaan aikaan varsin vähän. Tällä on merkittävä vaikutus avoimesta tietokannasta rajatulta aikajaksolta (etenkin lumettomaan aikaan) haettavien tietojen luotettavuuteen. Mutta ottaen suden kohdalla huomioon hankealueen koon ja sijainnin suhteessa Luonnonvarakeskuksen arvioimiin viimeisimpiin reviirirajauksiin, vaikuttaa annettujen tietojen valossa varsin epätodennäköiseltä, että hankealueella olisi vuonna 2024 sijainnut suden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Sama pätee myös ilvekseen ja karhuun. Näin ollen tehtyjä selvityksiä voidaan tässä tapauksessa pitää riittävänä, ja selostuksessa annettuja arvioita kyseisiin lajeihin kohdistuvista vaikutuksista oikeanlaisina.	
<u>Metsäpeura</u> Metsäpeuran osalta annettu selvitys perustuu kaa-vaselostuksen liitteenä olevan luontoselvitysraportin mukaan useaan eri aineistotyyppiin: maastonselvityksiin, droonikuvauksiin, kartta- ja ortokuvatarkasteluihin, elinympäristömallinnukseen sekä seuranta-panta-aineistoihin muodostaen suhteellisen kattavan kokonaisuuden. Eri aineistoihin liittyviä epävarmuuksia on raportissa tunnistettu ja huomioitu. Vaikka kyse onkin vain ajallisesti varsin lyhytkestoisesta selvityksestä, ELY-keskus katsoo, että sen perusteella on saatu muodostettua vaikutusten arviointia varten riittävä kuva hankealueen ja sen lähi-seudun nykyisestä merkityksestä ja myös tulevaisuuden potentiaalista metsäpeuran elinalueena. Myös luontoselvitysraportissa esitettyjä johtopäätöksiä voidaan pääosin pitää asiantuntevina ja oikeanlaisina. ELY-keskus yhtyy esitettyyn arvioon siitä, että metsäpeuran kannalta seudun merkittävimmät elinympäristöt ja tärkeimmät Natura-alueet sijaitsevat kyseisen hankkeen välittömän vaikutuspiirin (5 km) ulkopuolella. Mutta ottaen huomioon esimerkiksi sen, että varsinaisia maastonselvityksiä on tehty vain yhtenä vuonna, ei ELY-keskuksen näkemykseen mukaan kerätyn aineiston perusteella voida poissulkea, etteikö suunnittelualueita ympäröivällä alueella mahdollisesti sijaitsisi metsäpeuran vasonta- tai vasanhoitoalueita, vaikka niitä olekaan minkään tahon osalta aiempina vuosina varmistettu, ja etteikö	Hankkeeseen tehty metsäpeuraselvitys on tunnistanut metsäpeuran kannalta potentiaalisia elinympäristöjä. Alue ei selvityksen mukaan lukeudu nykyisellään metsäpeuralle merkittävimpiin elinympäristöihin. Nykyisellään metsäpeuralle merkittävimpiin elinympäristöihin ja tärkeimpiin Natura-alueisiin ei kohdistu selvityksen perusteella hankkeen myötä haitallisia vaikutuksia.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

alueen merkitys voisi edelleen kasvaa ajan myötä sen soveltuvuuden ansiosta. Ja toisin kuin kaava-selostuksessa todetaan, ELY-keskuksen arvion mukaan esitetyn selvityksen perusteella ei voida pois-sulkea metsäpeuraan kohdistuvia haitallisia vaiku-tuksia etenkin, kun huomioidaan sekä varovaisuus-periaate että tämänhetkinen paras käytettävissä oleva tieto tuulivoimaloiden aiheuttaman häiriövai-kuituksen laajakantoisuudesta.	
<u>Lepakot, liito-orava, saukko ja viitasammakko</u> Annetun selvityksen mukaan hankealueella sijaitsee pohjanlepakoiden päiväpiilo. ELY-keskus huomaut-taa, että kyseistä kohdetta koskee luonnonsuojelu-lain 78 §:n mukainen heikentämis- ja hävittämis-kielto. Muutoin ELY-keskuksella ei ole huomautta-mista lepakkolajien osalta annettuun selostukseen, kuten ei myöskään viitasammakon, liito-oravan ja saukon osalta tehtyjen selvitysten tai annettujen selostusten suhteen.	Rakennus, johon pohjanlepakon havaittiin mene-vän, jää kaavan tuulivoimala-aluerajauksen ulko-puolelle, eikä siihen kohdistu muokkaustoimenpi-teitä. Tarkempi karttaote tuulivoima-alueesta ja ra-kennuksesta lisätään kaavaselostukseen. Rakennus tarkistettiin maaliskuussa -25. Rakennuksessa ei näkynyt merkkejä lepakoista (ulosteita). Rakennus oli kylmillään.
<u>Linnusto</u> Hankealueen linnustoa on arvioitu varsin kattavasti; ensin vuosina 2015–2016 ja uudemman kerran vuonna 2024. Kartoitukset ovat sisältäneet sekä yleisiä että lajiryhmäspesifisiä lintulaskentamenetelmiä. Alueen linnustollisesti merkittävimmiksi alu-eiksi on selvitysten myötä todettu kaava-alueen pohjoispuolella sijaitseva Hanhilampi sekä kaava-alueesta noin 1,2 kilometriä lounaaseen sijaitseva Pehkeensuon kosteikkoalue. ELY-keskuksella ei ole huomauttamista laskentojen toteutuksen suhteen. Hankealueella ja sen läheisyydessä tehdyistä ha-vainnoista ELY-keskus pitää merkittävänä linnusto-kartoitusten yhteydessä hankealueelta tehtyä huuhkajahavaintoa. Kuten kaavaselostuksessakin on todettu, huuhkaja on häiriöherkkä, erittäin uhan-alaiseksi (EN) luokiteltu lintulaji, jonka pesimäreviiri tulee ottaa kaavaratkaisussa tarkoin huomioon hai-tallisten vaikutusten estämiseksi. Maaselän hank-keen osalta epävarmuutta aiheuttaa se, että lajista tehtiin havainto kaava-alueelta vain kerran, mikä ei tarkoita, etteikö alueella voisi olla merkitystä revii-rin osana. ELY-keskus suosittelee pöllölaskennan toistamista, jotta huuhkajan reviirin ja pesäpaikan sijainnista saataisiin tarkempaa tietoa. Merkityksellisiä ovat myös selvityksessä todetut hiirihaukan (vaara-tunut, VU) ja mehiläishaukan (EN) pesimäreviirit. Vähäisen törmäysriskin lisäksi näihin lajeihin ei	Pöllölaskenta toistettiin keväällä -25. Erityisesti pai-notettiin huuhkajahavaintojen sijaintien tarkastelua uudelleen. Huuhkajan potentiaalisia pesäpaikkoja hankealueella tarkasteltiin lisäksi elinympäristömal-linnuksessa. Tulokset on esitetty pöllöselvityksen raportissa ja kaavan arviointia on päivitetty näillä tiedoilla.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

arvioida kohdistuvan merkittävän haitallisia vaikutusten niiden pesäpaikkojen sijoittuessa kaava-alueen ulkopuolelle. ELY-keskus nostaa esille kaikkien edellä mainittujen petolintulajien osalta, että tällaisten pesäpaikkauskollisten lajien pesän vahingoittaminen on luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä myös lisääntymiskauden ulkopuolella, mikäli kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti. Muutoinkin hankkeen toteutuksessa tulee ottaa huomioon kyseisen lakipykälän mukaiset kiellot eritoten pesimäaikaisen häirinnän suhteen, ja siksi rakennustyöt tulee ajoittaa lintujen lisääntymisajan (1.4.–31.7.) ulkopuolelle. Muuttolinnuston osalta tehtyyn selvitykseen ja arviointiin ELY-keskuksella ei ole huomauttamista.	Kaavaselistukseen lisätään kirjaus pesän vahingoittamiskiellosta ja häiriötä aiheuttavien työvaiheiden ajoittamisesta lintujen lisääntymisajan (1.4.–31.7.) ulkopuolelle.
<u>Liikenne ja infrastruktuuri</u> Kaavaselistuksen perusteella kaavaratkaisun liikennevaikutukset painottuvat rakentamisen ajankohdalle. Valtatiellä 22 raskaan liikenteen osuuden arvioidaan jäävän alle 10 prosenttiin Utajärvi-Oulun välillä ja Utajärvi-Vaala osuudella alle 15 prosenttiin. Kaavaselistuksessa seututielle 837 ja yhdystielle 8300 ei esitetä tarkempia arvioita, vaan kasvua kuvataan sanallisesti todeten sen jäävän maltilliseksi. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue toteaa, että kaavaehdotuksessa tulee esittää tarkemmat arviot liikennemäärien muutoksessa raskaan liikenteen sekä kokonaisliikennemäärien osalta kaikilla hankealueen läheisillä maanteilla, joille kuljetuksia suunnitellaan. Arvioidut liikennemäärät sekä alustavat kuljetusreitit tulee esittää kaavaehdotuksessa. Rakentamisen aikaisten liikennemäärien arvioinnissa on syytä huomioida tyhjänä ajo, ajojen säännöllisyys ja mahdolliset liikennehuiput. Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue huomauttaa, että kaavaluonnoksessa ei ole esitetty tarkemmin mistä tarvittavat maa-ainekset tuodaan hankealueelle ja mitä kuljetusreittejä pitkin, mikäli maa-ainesta tuodaan hankealueen ulkopuolelta. Jatko-suunnittelun yhteydessä tulee tarkentaa kuljetusmääriä ja -reittejä myös näiden kuljetusten osalta.	Tarkennetaan rakentamisen aikaiset liikennemäärät kaavaselistukseen ja esitetään alustavat kuljetusreitit. Täydennetään kaavaselistukseen niiltä osin, kuin asiaa pystytään tässä kohden arvioimaan. Muilta osin asia tarkentuu jatkosuunnittelussa.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

Kaavaslostuksen perusteella hankealueelle kulku on suunniteltu seututieltä 837. Oulun suunnalta suunniteltujen erikoiskuljetusten esitetään saapuvan yhdystien 8300 kautta seututielle 837 ja siitä hankealueelle ja muu raskas liikenne valtatie 22 ja seututien 837 kautta. Kaavaehdotukseen on syytä lisätä karttaesitys, josta käy ilmi suunnitellut kuljetusreitit. Kaavaslostuksessa todetaan seututien 837 olevan kohtalaisen suora ja näkyvyys on hyvä tuulivoimapuiston suunnittelualueen liittymään asti.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue näkee puutteena, ettei kaavaslostuksessa ole kuitenkaan esitetty tarkemmin, mistä hankealueelle ollaan tarkkaan ottaen kulkemassa ja mistä liittymästä edellä mainittu näkyvyyden taso on tarkasteltu. Nämä puutteet tulee täydentää kaavaehdotukseen sillä tarkkuudella, kun se on käytettävissä olevien tiedoin mahdollista.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue toteaa, että kaavan liikennevaikutusten arviointi edellyttää myös suunnittelualueen ulkopuolelle sijoittuvien kuljetusreittien tarkastelua.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen näkemyksen mukaan hankkeessa on tärkeää laatia mahdollisimman pian erillinen liikenteellinen saavutettavuusselvitys. Selvitys auttaa tunnistamaan tuulivoimapuiston rakentamiseen liittyvien kuljetusten vuoksi mahdollisesti tarvittavat muutostarpeet maantieverkolla sekä niiden toteuttamisen aikataullisesti riittävän ajoissa. Selvitys olisi ollut hyvä laatia jo suunnittelun aiemmissa vaiheissa, jotta sitä kautta mahdollisesti esille nousevat asiat olisi voitu tarvittaessa huomioida kaavatyössä. Selvityksen yhteydessä tulee tarkastella myös liikennejärjestelyjen ja kuljetusten osalta tarvittavia lupia.

Hanketoimijan tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueeseen ennen saavutettavuusselvityksen laatimiseen ryhtymistä. Lisätietoa energiahankkeen liikenteellisestä saavutettavuusselvityksestä löytyy ELY-keskuksen sivuilta osoitteesta Tiehankkeet - ely - ELY-keskus (oikopolut -kohta).

Kuljetusreittejä suunniteltaessa kannattaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta tiedustella mahdollisten kuljetusreitillä olevien maanteiden parantamishankkeiden (kuten silta- ja päällystystyöt sekä muut parantamistoimet ja investointikohteet) aikatauluja. Kaavakartalla tuulivoimalat ovat sijoitettuna siten, ettei Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa

Lisätään kaavaslostukseen kartta, jossa on esitetty suunnitellut kuljetusreitit.

Tarkennetaan kaavaslostukseen käytettävä liittymä.

Esitetään alustavat kuljetusreitit ja täydennetään vaikutusten arviointi näiden osalta.

Laaditaan liikenteellinen saavutettavuusselvitys ja lisätään se kaavaehdotuksen liitteeksi. Saavutettavuusselvityksestä ollaan yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueeseen.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

(Liikenneviraston julkaisu 8/2012) esitetyt vähimmäisetäisyydet maanteihin alitu.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue muistuttaa, että mikäli maanteiden osalta rakenteiden vahvistamiselle tai liittymien parantamistoimille todetaan tarvetta, niiden suunnitteluun ja niihin liittyvien suunnitelmien käsittelyyn tulee varata riittävästi aikaa. Jos rakenteiden vahvistamiselle, liittymien tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella yhdessä niistä vastaavien viranomaistahojen (ELY-keskus tai Väylävirasto) kanssa. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa, liittymien avartamista sekä hankkeen valmistumisen jälkeisiä tieverkon tilapäisrakenteiden ennallistamistoimia.

Mikäli maantien suoja-alueelle on tarve sijoittaa rakenteita, tulee ELY-keskuksesta hakea maantien suoja-alueelle rakentamisen poikkeuslupaa. Maanteiden tiealueille tehtävien muutosten suunnitteluun voidaan edellyttää suunnittelusopimusta. Toisinaan maantieverkolle tehtävät toimenpiteet edellyttävät liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisen tiesuunnitelman, jonka laatiminen on hanketoimijan vastuulla.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue huomauttaa, että riippuen siitä, mistä kulku suunnittelualueelle tullaan toteuttamaan, voi maantien liittymä edellyttää käyttötarkoituksen muutosta. Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue huomauttaa, että liittymälupahakemus käsitellään maantiestä riippuen joko Pohjois-Pohjanmaan tai Pirkanmaan ELY-keskuksessa, ja se perustuu lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue pitää hyvänä, että kaavaluonnoksessa on tunnistettu häiriintyneitä kohteita, joiden lähistöllä on riski liikenneturvallisuuden heikkenemiselle. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue painottaa, että jatkosuunnittelussa hankkeen kuljetuksia suunniteltaessa tulee huomioida kuljetusreittien varrella oleva asutus, ja pyritään minimoimaan kuljetuksista aiheutuvat haitat (mm. liikenneturvallisuuden, pölyn, melun ja tärinän osalta) tienvarren asukkaiden ja muiden tienkäyttäjien näkökulmasta.

Mikäli maantien suoja-alueelle sijoitetaan rakenteita, haetaan poikkeuslupaa rakennuslupavaiheessa.

Hankealueelle on ajoyhteys seututieltä 837 Maaselän yksityistien kautta. Yksityistieliittymää laajennetaan tai vaihtoehtoisesti seututieltä voidaan rakentaa uusi liittymä Maaselän yksityistielle. Liittymän laajennukselle ja käyttötarkoituksen muutokselle / uudelle liittymälle haetaan liittymälupa.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue huomauttaa, että jatkosuunnittelussa on myös kiinnitettävä huomiota koululaisten liikenneturvallisuuteen hankkeen rakentamisvaiheen aikana ja selvitettävä, onko kuljetusreittien varrella tieosuuksia, joilla koululaiset kulkevat jalan tai pyörällä tien varressa tai joutuvat koulumatkallaan ylittämään tien. Kaavaluonnoksessa on mainittu tällaisia kohteita ja jatkosuunnittelussa tulee suunnitella kuljetusten toteuttaminen erityisen huolellisesti ja tarvittavat toimenpiteet koululaisten koulumatkojen turvaamiseksi tulee suunnitella. Yhteysviranomaisen YVA-selostuksesta antama perusteltu päätelmä (annettu 1.3.2017) tulee ottaa huomioon myös liikenteen osalta ja niiltä osin, kun se koskee Maaselän suunnittelualueetta. Kaavaluonnosvaiheen liikennevaikutusten arviointi on toteutettu suppeasti. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue pitää jatkosuunnittelun osalta tärkeänä, että hankkeessa laaditaan mahdollisimman pian liikenteellinen saavutettavuusselvitys. Erityisen tärkeänä jatkotoimenpiteenä on selvittää kaavan aiheuttamien mahdolliset toimenpidetarpeet maantieverkon osalta sekä kuljetusreittien varrella olevan asutuksen ja muiden häiriintyvien kohteiden huomioon ottamisen kuljetuksia suunniteltaessa. Lisäksi kaavaehdotusvaiheeseen tulee tarkentaa, mistä kulku hankealueelle ollaan toteuttamassa. Jatkosuunnittelussa on oleellista kiinnittää huomiota myös liikenteellisten vaikutusten arvioinnin laatuun.	Liikennevaikutusten arviointia täydennetään kaavaehdotukseen. Liikenteellinen saavutettavuusselvitys laaditaan ja lisätään kaavaehdotuksen liitteeksi.
---	---

1.2 Pohjois-Pohjanmaan liitto

Lausunto 6.2.2025	Vastine
<u>Hankkeen suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin</u> Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.–3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakuntakaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten maakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista. Maaselän alue on osoitettu 3. vaihemaakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueena tv-1 377 (Maaselkä). Kaavaselostuksessa on kuvattu kattavasti lainvoimaisissa vaihemaakuntakaavoissa suunnittelualueelle ja sen läheisyyteen osoitetut	

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

eiden ekologista verkostoa. Selvitys löytyy maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/#naturariskit>.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on edennyt julkiseen ehdotusvaiheeseen. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkinen ehdotus käsiteltiin maakuntahallituksen kokouksessa 17.9.2024 § 145 ja se oli nähtävillä 23.9.-24.10.2024 välisenä aikana. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan oli määrä valmistua vuoden 2024 aikana, mutta julkisen ehdotusvaiheen runsaan palautteen, sen edellyttämien työneuvotteluiden ja kaava-aineiston täsmentämistarpeen takia hyväksymiskäsittely siirtyy keväälle 2025. Ympäristöviranomaisten lausunnot toivat esiin sen, että energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaratkaisua on vielä tarkasteltava erityisesti Natura 2000-verkoston suojeluperusteiden ja niiden läheisyyteen osoitettujen tuulivoima-alueiden osalta.

Toisessa julkisessa ehdotuksessa kaavaratkaisua on täsmennetty, tv-alueita on rajattu uudelleen ja viisi tv-aluetta on poistettu. Toisen julkisen kaavaehdotuksen kaavaratkaisusta (tuulivoimaloiden alueet ja sähkönsiirron merkinnät) on laadittu uusi Natura-riskiselvitys, jonka avulla on varmistettu, ettei energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toisen julkisen ehdotuksen mukainen kaavaratkaisu aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-suojeluperusteisiin ja Natura 2000-verkostoon. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toinen julkinen ehdotus käsitellään maakuntahallituksen kokouksessa 10.2.2025, ja kaava etenee sen jälkeen kuulemisvaiheeseen. Tavoitteena on saada energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava nähtäville helmi-maaliskuussa ja maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn toukokuussa 2025. Maakuntakaava-aineisto kohdekuvauksineen löytyy maakuntakaavoituksen verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>.

Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta ei voida hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi olla valituskäsittelyn alaisena oikeusasteissa eli maakuntakaavan ei tarvitse olla lainvoimainen (kuulutettu voimaan ilman lainvoimaa MRL 201 §). Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaprosessin aikana tarkasteltiin myös lainvoimaisia 1. ja 3. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita ja niiden soveltuvuutta nykyisiin tuulivoimarakentamisen suunnitteluperiaatteisiin. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toisessa julkisessa ehdotuksessa (MKH 10.2.2025) Maaselän alueella säilyy 3. vaihemaakuntakaavan mukainen tuulivoimaloiden alue tv-1 377 ja Maaselän kaavaluonnoksessa osoitetut voimalat sijoittuvat kokonaan tälle alueelle. Toisessa julkisessa ehdotuksessa osoitetaan myös uutena voimajohtona Pahkavaara-Utanen-Pyhänselkä 400 + 110 kV voimajohto. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan toisessa julkisessa ehdotuksessa kumotaan vanhentuneina aiemmissa vaihemaakuntakaavoissa osoitetut pääsähkijohdon yhteystarvemerkinnät Pahkavaara-Utanen 110 kV ja Maaselkä-Pälli 110 kV. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkiseen ehdotukseen täsmennettiin useiden kaavamerkintöjen selityksiä ja suunnittelumääräyksiä. Myös tuulivoimarakentamisen yleistä suunnittelumääräystä uudistettiin. Maaselän kaavaluonnoksen asiakirjoissa on huomioitu nämä uudet julkisen ehdotuksen (MKH 17.9.2024) suunnittelumääräykset ja arvioitu hankkeen suhdetta näihin. Toisessa julkisessa ehdotuksessa (MKH 10.2.2025) suunnittelumääräyksiin tuli vielä muutamia täsmennyksiä, jotka tulee huomioida kaava-asiakirjoissa ennen hyväksymiskäsittelyä. Maaselän tuulivoimahankkeen jatko-suunnittelussa on varmistuttava energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan yleisten suunnittelumääräysten toteutuminen.	Huomioidaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan täsmentyneet suunnittelumääräykset kaavaselostuksessa ja suunnittelumääräysten toteutumisen jatkosuunnittelussa.
<u>Sähkönsiirto</u> Sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että Maaselän tuulivoimapuiston sähkönsiirrosta voidaan hyödyntää alueen eteläpuolelle suunniteltua Pahkavaara-Utanen-Pyhänselkä voimajohtoa. Koska sähkönsiirron ratkaisut ovat vielä kesken, Pohjois-Pohjanmaan liitto antaa erillisen lausunnon sähkönsiirrosta kaavaehdotusvaiheesta. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkiseen ehdotukseen uudistettiin tuulivoimarakentamisen yleisiä suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta: ”Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä	Päätös toteutettavasta sähkönsiirtoreitistä tehdään myöhemmässä vaiheessa. Hankkeen vaihtoehtoisia sähkönsiirtoreittejä on esitelty kaavaselostuksen kohdassa 2.4.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin. Suunnittelua on tehtävä yhteistyössä muiden energiantuotannon hanketoimijoiden, kuntien, viranomaisten sekä kanta- ja alueverkkoyhtiöiden kanssa. Lisäksi on arvioitava sähkönsiirron yhteisvaikutukset muiden voimajohtohankkeiden kanssa sekä maalla että merellä.”	
<u>Vaikutusten arviointi</u> Maisemaan (ml. yhteisvaikutukset) kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tueksi on laadittu näkymäalueanalyysi ja havainnekuvia. Kaavaluonnoksen arvioinnin mukaan Maaselän tuulivoimapuiston maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kokonaisuudessaan kohtalaisiksi tai vähäisiksi, myös Sanginjärven ja Lahden maakunnallisesti arvokkaisiin alueisiin. Selostuksessa tuodaan kuitenkin esiin, että Sanginkylän niemelle maisemavaikutus on avonaisessa järvi- ja peltomaisemassa merkittävä ja monin paikoin hallitseva. Epäselväksi jää, miten suuria maisemavaikutuksia aiotaan lieventää. Suunnittelualueen pohjoispuolella sijaitsee Kaakkurivaaran valtakunnallisesti arvokas kumpumoreeni-alue, joka on myös osoitettu 1. vaihemaakuntakaavassa ge-2 merkinnällä. Maaselän tuulivoimapuiston kaava-alue ei ulotu moreenialueelle eikä hankkeesta arvioida syntyvän haitallisia vaikutuksia. Suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsee myös maakunnallisesti arvokkaita lintualueita (MAALI). Lähin MAALI-alue Heinäjoen suot sijaitsee suunnittelualueen länsipuolella noin 6 km päässä, suurimaksi osin samalla alueella kuin Muhoksen suot FINIBA-alue. Sisämaan lintuvesien ja soiden MAALI-alueiden paikkatietoja voi kysyä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisestä yhdistyksestä Heli Suurkuukalta. Natura-alueet, luonnon ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet muodostavat ekologisen verkoston, jolla luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja eläinten liikkumisen turvaaminen ovat erityisen tärkeää. Pohjois-Pohjanmaan liiton toukokuussa	Maaselän tuulivoimahankkeen merkittävimmät maisemavaikutukset kohdistuvat avoimiin maisematiiloihin Sanginkylälle sekä Sanginjärven vesistöön. Täydennetään kaavaselostukseen maisemavaikutusten mahdollisia lieventämistoimenpiteitä. Pohjois-Pohjanmaan alueen MAALI-rajausten päivityminen on jäänyt arvioinnissa huomioimatta. Lähin MAALI-alue, Heinäjoen suot (810369), sijoittuu lähimmillään noin 6 km päähän hankealueen länsipuolelle ja on tältä osin luokiteltu myös kansallisesti tärkeäksi lintualueeksi (FINIBA, Muhoksen suot), mitä kautta se on huomioitu arvioinnissa. Arvioinnissa on huomioitu FINIBA-rajauksen sijoittuminen noin 4,6 km päähän hankealueen rajalta. Toiseksi lähin MAALI-alue (Hirvisuo, 810360) sijoittuu noin 16 km päähän hankealueen luoteispuolelle. MAALI-alueet päivitetään kaavaselostukseen kartalle kohtaan 4.6.2.1. PPLY 2025 Pohjois-Pohjanmaan MAALI-alueiden tietojen päivitys on edelleen kesken (sähköposti PPLY, 3.3.2025), eikä siten MAALI-alueiden tarkempia kuvauksia ole saatavilla. Kaava-arvioinnissa on käytetty Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ensimmäisen ja toisen julkisen ehdotusvaiheen selostuksen liitekartalla 1 (Tuulivoima, luonnon monimuotoisuus ja energiansiirto) ja sen paikkatiedot ovat

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

2024 valmistuneessa Natura-alueita koskevassa riskiselvityksessä täydennettiin ja määriteltiin Pohjois-Pohjanmaan ekologiset yhteydet ja luonnon ydinalueita yhdistävän ekologisen verkoston rajausta ohjaamaan tuulivoimarakentamista ja välttämään maankäytön muutoksille herkkiä alueita. Tämä ekologinen verkosto on esitetty Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavunkaavan ensimmäisen ja toisen julkisen ehdotusvaiheen selvityksen liitekartalla 1 (Tuulivoima, luonnon monimuotoisuus ja energiansiirto). Nyt valmistunut selvitys on tarkentanut TUULI-hankkeen viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä määriteltyjä ekologisia yhteyksiä, ja korvannut ne. Maaselän kaavaluonnoksessa on arvioitu varsin kattavasti hankkeen vaikutuksia ekologiseen verkostoon. Maaselän tuulivoimapuiston suunnittelualue sijoittuu ekologisen verkoston ydinalueita 7 ja 8 yhdistävän ekologisen verkoston läheisyyteen. Näillä alueilla verkoston heikentymisen riskiä kasvattavat useat luvitetut ja vireillä olevat tuulivoima-alueet. Hankkeen jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä suurta huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen ja ekologisen verkoston toimivuuteen. Pohjois-Pohjanmaan liitolta voi pyytää ekologisen verkoston ja ydinalueiden paikkatietoaineistoja. Maaselän kaavaluonnoksessa on myös arvioitu vaikutuksia suteen ja susireviiriin. Vaikka alueella ei Luonnonvarakeskuksen kannanarvioinnin mukaan ole vuonna 2024 ollut reviiriä, on hankkeen jatkosuunnittelussa syytä edelleen varmistua vaikutuksista susien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin yhdessä toteutuneiden, luvitettujen ja vireillä olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Alueet, joilla on säännöllisemmin ollut susireviiri, ovat alueita, joilla on edellytykset suden lisääntymiselle.	olleet myös käytössä. Arviointi on esitetty kappaleessa 10.8 Vaikutukset ekologisiin yhteyksiin ja luonnon monimuotoisuuteen ja 10.25.3 Yhteisvaikutukset luonnonympäristöön ja karttatarkastelu kuvassa 10-24. Tarkistetaan arviointi tarkentuneiden ekologisten yhteyksien osalta. Susireviirien kehittymistä hankealueen ympäristössä seurataan hankkeen myöhemmissäkin vaiheissa ja se otetaan huomioon jatkosuunnittelussa.
--	--

1.3 Luonnonvarakeskus

Lausunto 3.2.2025	Vastine
On hyvä huomioida, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta, ja hankealuetta lähimmät Natura-alueet kuuluvat tähän päivitykseen. Luken näkemyksen mukaan nämä Natura-alueet ovat metsäpeuralle merkittäviä. Kaava-alueella on myös elinympäristömallin mukaisia potentiaalisia vasonta- ja kesäajan elinympäristöjä, joka tulisi paremmin huomioida suunnittelussa.	Lähin Natura-alue sijaitsee noin 6 km päässä kaava-alueesta. Kaavaratkaisussa ei ole osoitettu tuulivoimala-alueita tai muuta rakentamista luonnontilaisille suoalueille, jotka ovat elinympäristömallin mukaisia potentiaalisia vasonta- ja kesäajan elinympäristöjä, ja luonnontilaiset suoalueet on rajattu luo-alueina kaavakartalle. Yksi voimalapaikka sijoittuu Kaakkurilammen lähistöllä sijaitsevaan metsäpeuroille potentiaaliseen elinympäristöön, mutta nykyisellään alue ei ole metsäpeuroille merkittävä.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

Metsähanheen arvioidaan koituvat pieniä törmäysvaikutuksia. Olisi hyvä tarkastella myös mahdollisia vaikutuksia ja eritoten yhteisvaikutuksia metsähanhen lisääntymiselle. Luke näkee, että olemassa olevan kirjallisuuden perusteella, etäisyydet teerensoidinten ja suunniteltujen voimaloiden sekä niihin liittyvien rakenteiden välissä ovat riittämättömät. Yhteisvaikutuksia ympäristöön sijoittuvien hankkeiden kanssa on arvioitu selostuksessa suppeasti esim. suden, metsäpeuran ja Natura-alueiden osalta.	Hankkeesta voi syntyä havaitulle metsähanhen pesimäpaikalle tai muulle tärkeälle lisääntymisalueelle (poikaisaikainen ruokailualue) vähäisessä määrin häiriövaikutuksia varsinkin rakentamisen yhteydessä syntyvästä melusta, mikäli ne tehdään pesimäaikana. Maaselän hankkeen ympäristöön sijoittuu paljon rikkonaisia ja allikkoisia, kangasmetsien ympäröiviä suoalueita, jotka ovat soveltuvia metsähanhien pesimäalueita. Metsähanhen tärkeimpiä pesimäalueita voidaan pitää jo nyt tärkeäksi luokiteltuja lintualueita (MAALI, FINIBA), mm. Heinäjoen suot/Muhoksen suot, joiden läheisyyteen ei kohdisteta rakentamista. Näiden perusteella hankkeen ei yhdessä muiden lähialueelle sijoittuvien yksittäisten tuulivoimahankkeiden kanssa aiheuta merkittäviä vaikutuksia metsähanhipopulaatioon. Alueella sijaitsevat teeren soitimet sijoittuivat pääosin hakkuu- tai myrskytuhoaukeille ja näin ollen ne luonnostaan häviävät muutamien vuosien jälkeen. Hankealueen viereisellä suolla kuitenkin havaittiin neljän koiraan soidin. Lähin voimalapaikka sijoittuu siitä alle 500 m päähän. Alle viiden koiraan soidinta ei voida kuitenkaan pitää tärkeänä soidinpaikkana. Teeret eivät ole soidinpaikoilleen niin paikkauskollisia kuin metsot. Teerillä on tyypillistä, että alueelle sijoittuu useampi soidinpaikka, joita ne käyttävät. Hankealueen ulkopuolelle sijoittuu useita teeren soitimille soveltuvia suoalueita sekä laajempi turvetuotantoalue, joka todettiin vuoden 2016 selvityksissä tärkeäksi teeren soidinpaikaksi. Alueen teeren tärkeimmät soitimet arvioidaan sijoittuvan hankealueen ulkopuolelle.
--	--

1.4 Ilmatieteen laitos

Lausunto 30.1.2025	Vastine
OX2 ja Ramboll ovat toimittaneet Ilmatieteen laitokselle sekä vanhan että uuden suunnitelman mukaiset tuulivoimaloiden sijainnit. Kuten on huomioitu sivulla 126 kaavaselostuksessa, laitoksen oman arvion mukaan voimaloiden uudet sijainnit ja korkeuden kasvu 10 metrillä eivät merkittävästi muutaneet mallinnettuja haittavaikutuksia säätutkimuksiin. Näin ollen Ilmatieteen laitoksen lausunto pysyy samana kuin aiemmin, 11.8.2020.	Merkitään tiedoksi.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

1.5 Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö

Lausunto 7.2.2025	Vastine
Pohjanmaan museo katsoo, että selkeyden vuoksi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat yksittäiset rakennetun kulttuuriympäristön kohteet tulisi esittää myös kartalla sekä taulukossa. Paikallisesti arvokkaat kohteet tulisi huomioida lähialueelta. Pohjois-Pohjanmaan museo katsoo, että toteutusaan hankkeella on merkittäviä vaikutuksia maakunnallisesti arvokkaan Sanginjärven kulttuurimaiseman arvoihin. Mikäli hanke toteutuu, voidaan Sanginjärven kulttuurimaiseman todetut maisemalliset arvot katsoa ainakin osittain menetetyksi ja ne tulee arvioida uudelleen seuraavan inventoinnin yhteydessä. Pohjois-Pohjanmaan museon näkemyksen mukaan tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus tulisi maisemavaikutuksien lieventämiseksi olla kaavaselostuksessa ehdotettua maksimikorkeutta matalampi. Pohjois-Pohjanmaan museo haluaa erikseen painottaa yhteisvaikutusten arviointia hankealueen lähistöllä mahdollisesti sijaitsevien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.	Esitetään maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat yksittäiset rakennetun kulttuuriympäristön kohteet kartalla sekä taulukkomuodossa. Selvitetään mahdolliset paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet lähivaikutusalueelta (0–8 kilometriä suunnitelluista tuulivoimaloista). Esitetään kaavaselostuksessa tuulivoimaloiden maisemavaikutusten mahdollisia lieventämistoimenpiteitä. Osayleiskaava mahdollistaa kokonaiskorkeudeltaan enintään 265 metriä korkeita tuulivoimaloita. Muutoin merkitään tiedoksi. Täydennetään ja päivitetään Maaselän sekä lähialueen muiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointia soveltuvin osin.

1.6 Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologia

Lausunto 28.1.2025	Vastine
Museo edellytti osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 1.7.2024 antamassaan lausunnossa kohteen tarkastamista maastossa nyt meneillään olevan kaavaproessin aikana. Edellytetyt maastotyön on tehty kenttäkaudella 2024 (Utajärvi Maaselkä, Tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi 2024, Maanala Oy). Inventoinnissa on käyty läpi myös muuttuneet voimalapaikat ja tielinjaukset sekä tar-kan lidar-aineiston (5p/m2) ja karttatarkastelun perusteella potentiaalisiksi todetut maastonkohdat. Kahden mainitun kiinteän muinaisjäännöksen lisäksi alueelta ei tunneta muita arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvia kohteita. Hankkeen arkeologiset selvitykset ovat riittävät. Vuoden 2015 inventointiraportti on kaavan liitteenä, myös 2024 raportti tullaan liittämään kaava-aineistoon. Maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M-1) sijoituvat muinaisjäännökset on merkitty kaavakartalle sm-osa-aluemerkinnällä (Maaselkä Maaselkä, 1000027622) ja sm kohdemerkinnällä (Maaselkä 2,	Osoitetaan Maaselkä 2 kaavakartalla osa-aluemerkinnällä. Tarkennetaan kaavamerkintään liittyvää määräystä.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

1000037909). Kun kohteelle Maaselkä 2 on ole- massa aluerajaus, museo suosittaa myös sen osoit- tamista osa-aluumerkinnällä, jolloin kaavamääräyk- siä voidaan tiivistää, jättämällä sm-kohdemerkintä määräyksineen pois. Kaavamerkintään liittyvää määräystä tulee tarken- taa muotoon: Muinaismuistolain (295/ 1963) rau- hoittama kiinteä muinaisjäänös. Alueen kaivami- nen, peittäminen, muuttaminen tai muu siihen ka- joaminen on kielletty ilman muinaismuistolain mu- kaista lupaa. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumu- seon (Pohjois-Pohjanmaan museo) lausunto. Luon- noksessa käytetyssä muinaisjäänösalueetta koske- van määräyksen lopussa oleva viittaus selostuk- sessa olevaan kohdeluetteloon voidaan jättää pois, mikäli nyt tehdyllä tavalla kohteet nimetään ja yksi- löidään määräyksen yhteydessä. Vastaavat täsmen- nykset ja muutokset tulee tehdä myös selostuksen kohtaan 9.1.2. Aluevaraukset ja kohdemerkinnät. Kaavaselostuksen luvun 4 Lähtökohdat kohdassa 4.4.4 Muinaisjäänökset on kuvattu alueen mui- naisjäänöstilanne asianmukaisesti. Kuvan 4-11 kartan kohteita on syytä päivittää niin, että hanke- alueella olevat edellä mainitut kohteet sekä alueen lounaiskulman vierellä oleva kohde Matkalammim- saari (1000054838) merkitään kartalle kiinteinä muinaisjäänöksinä nykyisen statuksensa mukai- sesti. Syksyllä 2024 on muinaisjäänösrekisteriin kirjattu uusi kohde hankealueen luoteiskulmasta noin 2,5 km länteen. Sen etäisyys on sellainen, että hankkeella ei ole siihen vaikutusta, mutta mikäli lä- hialueen muinaisjäänöstietoja vielä muuten päivi- tetään kaavahankkeen aikana, on se syytä lisätä kartalle. Hankkeen vaikutukset kiinteisiin muinais- jäänöksiin käsitellään kohdassa 10.2.6 heti kohdan 10.2.5 Lentoestevalot jälkeen. Kun muinaisjäänök- set yhdessä rakennetun kulttuuriperinnön ja maise- man kanssa muodostavat kulttuuriympäristön olisi ne luontevampaa käsitellä hankkeen vaikutuksia maisema- ja kulttuuriympäristöalueisiin käsittelevän kohdan 10.2.4 jälkeen. Muuttuvaa maankäyttöä ei muinaisjäänösten välittömään läheisyyteen osoi- teta. Muuttuvaa maankäyttöä on lähimpänä kohde Maaselkä 2, josta jää etäisyyttä lähimpään tuulivoi- maloiden alueeseen noin 80 metriä ja sillä sijaitse- vaan ohjeelliseen voimalapaikkaan yli 300 metriä.	Päivitetään kartta vastaamaan kohdassa 4.4.4 Mui- naisjäänökset kuvattua muinaisjäänöstilannetta.
--	--

1.7 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

Lausunto 14.1.2025	Vastine
--------------------	---------

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos pyytää huomioidaan lausunnon liitteenä olevan Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen ohjeen tuulivoimapuiston suunnitteluun ja rakentamiseen. Pelastuslaitos antaa tarkemmat tuulivoimaloiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa	Ohje huomioidaan myöhemmissä suunnitteluvaiheissa.
---	---

1.8 Telia Finland Oy

Lausunto 23.1.2025	Vastine
Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.	Merkitään tiedoksi.

1.9 Digita

Lausunto 16.1.2025	Vastine
Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomais-ten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa. Antennitelevisi- on vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetyksen näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä. Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:	Huomioidaan rakennuslupavaiheessa.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

- Hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteissa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksiaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

**UTAJÄRVI, MAASELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA,
LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI
KAAVAN LAATIJAN VASTAUS SAATUUN PALAUTTEESEEN**

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisio vastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeää, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

1.10 Fingrid Oyj

Lausunto 24.1.2025	Vastine
Ei lausuttavaa	

1.11 Suomen Erillisverkot Oy

Lausunto 21.1.2025	Vastine
Ei lausuttavaa	